

Mødet den 23. Marts 1922.

(For lukkede Døre).

Fraværende: M. Brammer, H. P. Christensen, J. Chr. Møller, Marthin Pedersen, P. Petersen og M. Simonsen.

1. (J. Nr. 684—1921). **Valg af Bestyrelse for Arbejdsanvisningskontoret.**

Til Formand valgtes Borgmester Drechsel, og til Bestyrelsesmedlemmer H. P. Christensen, Vald. Pedersen, P. Petersen og Forretningsfører Marthin Nielsen.

2. (J. Nr. 698—1921). Meddelelse fra Skolekommissionen om, at Lærerinde, **Fru Ellen Rasmussen, f. Nordvig**, efter Ansøgning er afskediget fra **30. April d. A.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 781—1921). Indstilling fra Udvalget for Fattigvæsenet om, at **Kassereren N. C. Nielsen** fratræder den **1. April** og overgaar til Tjeneste som Assistent af **1. Klasse**, og at **Kassererstillingen** overtages af Assistent **Kaj Sørensen**.

Marthin Pedersen anbefalede den foreslaaede Ombytning, som var begrundet i Assistent Nielsens svigtende Helbred.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 782—1921). Indstilling fra Udvalget for

Belysningsvæsenet om Opsigelse af Kontrakten med Gudenaacentralen.

Vald. Pedersen begrundede Forslaget. Overenskomsten traadte først i Kraft i Januar 1921, og naar Udvalget allerede ønskede den opsagt, skyldtes det dels, at der skulde 2 Aars Opsigelse til, dels at man ønskede enkelte Ændringer i Kontrakten. Ifølge § 1 skulde Belysningsvæsenet stille Maskinkraft til Raadighed for Gudenaacentralen, men det havde medført, at Kommunen i Vintermaanederne ingen Strøm fik, men maatte levere noget i Stedet for, medens man om Sommeren fik hele Forbruget fra Gudenaaværket. Udvalget vilde derfor forsøge at faa en Ændring i Kontrakten, hvorved den knnde faa Strømmen mere konstant. Desuden ønskede man en Ændring til § 3 og § 4, sidste Stykke, idet disse Bestemmelser betød et ikke ringe Tab for Byen. Taleren anbefalede derfor Byraadet at tiltræde Forslaget om Opsigelse af Kontrakten.

Mariane Thomsen foreslog at udsætte Sagen til næste Møde. Det var en stor Sag her var Tale om, og Kommunen var jo ogsaa interesseret i, at Gudenaacentralen tjente saa meget som muligt.

Formanden var ikke overrasket over, at en Ændring af Kontrakten var ønskelig; det havde man allerede forudset, da den blev lavet. Hvis Opsigelsen skulde ske inden 1. April, kunde Sagen ikke opsættes.

Vald. Pedersen gjorde opmærksom paa, at Gudenaacentralen ikke havde noget at beklage sig over, for den var Aarhus Kommune megen Tak skyldig. Den vilde heller ikke lide noget Afbræk ved Opsigelsen, men de andre Interessenter

kom muligvis til at betale lidt mere. Man burde her se paa Kommunens Interesse.

A. Bitsch anbefalede at følge Indstillingen, idet Forslaget ikke i nogen Maade vilde skade Gudenaacentralen. Men Aarhus var en saa stor Aftager, at Byen burde have lidt mere Fordel af Værket, end den havde i Øjeblikket.

A. Sneum bemærkede, at Kommunen jo ikke havde tænkt paa at sige sig løs fra Gudenaacentralen, hvad den jo heller ikke kunde. Forslag til en ny Overenskomst vilde jo komme til at foreligge i Byraadet, før den blev vedtaget, saa der kunde ikke ske noget derved.

A. Mørup mente ogsaa, man skulde varetage Byens Interesser før Gudenaacentralens, og der kunde aldrig gaa noget i Stykker ved at opsiges Kontrakten.

Mariane Thomsen ønskede ikke at varetage Gudenaacentralens Interesser fremfor Kommunens. Men de to Medlemmer, som fra først af havde været i Bestyrelsen, var i Dag fraværende, og de kunde maaske have givet yderligere Oplysninger. Taleren saa maaske om 8 Dage paa Sagen ligesom Hr. Vald. Pedersen, men havde ikke haft Tid til at sætte sig ind i den, og en Sag blev jo ofte udsat til et senere Møde.

Andr. Christensen bemærkede, at hvis Sagen skulde udsættes i 8 Dage, blev der kun 1 Dag at løbe paa, og saa kunde man risikere at skulle vente 1 Aar længere. Taleren gik ud fra, at Indstillingen fra Belysningsvæsenet var enstemmig, og saa skete der næppe noget ved at tiltræde den. Kontrakten kunde næppe blive daarligere for Kommunen, end den var i Forvejen.

Vald. Pedersen kunde ikke garantere, at den blev bedre; men naar Byraadet havde 4

Medlemmer i Bestyrelsen, var der dog nogen Garanti. Indstillingen var enstemmig fra Udvalget.

G u s t a v P e d e r s e n syntes, at naar Indstillingen var enstemmig, og de to Medlemmer af Udvalget ogsaa var Medlemmer af Gudenaacentralens Bestyrelse, var der tilstrækkelig Grund til at vedtage Forslaget, ogsaa fordi Tiden var saa fremrykket.

F o r m a n d e n ønskede ikke en Sag udsat saa længe, at der kun blev 1 Dag til at ekspedere den; men hvis 5 Medlemmer forlangte det, skulde den jo udsættes.

M a r i a n e T h o m s e n tog sit Forslag tilbage. Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 8⁴³—1921). Andragende fra Løjjetjener T. P. Hummel om **Eftergivelse af Fattighjælp**. Bevilgedes.

6. (J. Nr. 15⁵⁶—1921). Andragende fra Direktør R. J. H. Kosa om **dansk Indfødsret**.

Anbefalet af Udvalgets Flertal.

A. S n e u m henviste til det foreliggende Andragende. Det fremgik heraf, at Direktør Kosa for nogle Aar siden havde søgt Indfødsret, men det var blevet nægtet. Nu da Forholdene var mere rolige, mente han, der var Mulighed for at opnaa det. Han havde levet her i Landet i ca. 20 Aar, deraf den meste Tid i Aarhus. Ganske vist forelaa der en Erklæring fra Politimesteren om, at han var mistænkt for at have drevet Spionage for en Nabostat, men noget Bevis var der ikke derfor. Derimod var der en Erklæring fra 2 bekendte Borgere i Aarhus, Fabrikant Dambmann og Skolebestyrerinde Frk. Nielsen ved Pastor Laursens Skole, som udtalte, at han havde ernæret sig ved hædertigt Arbejde og ført en i enhver Henseende utastelig Vandel, og en saadan Erklæring

vejede mere end løse Sigtelser. Taleren vilde derfor henstille til Mindretallet at gaa med til Anbefaling af Andragendet.

M a r i u s G e e r t s e n s Stilling var dikteret af Polimesterens Erklæring. Direktør Kosa var af mange anset for Spion, og Politiet havde haft ham under Opsigt, og selv om der ikke var konstanteret noget bestemt, var det dog oplyst, at han havde tjent sit Fødeland ved at give Underretning til det tyske Paskontor i Kolding om de passøgende Borgeres Forhold. Saadanne Folk hastede det ikke særlig med at give Indfødsret, og Tavilde stemme imod en Anbefaling.

A. S n e u m hævdede, at der ikke var bevist noget om, at han havde konspireret med Danmark. Han havde bl. a. i flere Aar undervist ved Pastor Laursens Skole, og naar han var kompetent til at undervise i en dansk Skole, burde han ogsaa kunne faa Indfødsret. Det kunde næppe kaldes Hastværk, efter at han havde været her i Landet i 20 Aar og tidligere havde søgt om det samme.

M. C. F a l k mente, at Politiet sikkert havde haft ham saa stærkt i Kikkerten, at det nok skulde have opdaget, hvis det var noget i den Retning. Naar det ikke var sket, var det betænkeligt at beskylde ham for at have skadet danske Interesser.

A n d r. C h r i s t e n s e n indrømmede, at Erklæringen fra Politimesteren ikke udtalte noget positivt m. H. t. Beskyldningerne for Spioneri, men derimod var det givet, at Direktør Kosa havde gaaet Postkontoret i Kolding til Haande med Oplysninger og altsaa haft en Slags Tjeneste hos dette. Deraf fulgte, at han følte sig mere knyttet til Tyskland end til Danmark, hvorfor han næppe burde anbefales til dansk Infødsret.

F o r m a n d e n bemærkede, at det jo slet ikke fremgik, at han derved havde skadet de paagældende, og der var næppe noget at sige til, at et Land under saa urolige Forhold vilde vide lidt om de Personer, der søgte derind. Det samme var Tilfældet baade med Danmark og andre Lande. Taleren lagde ikke stor Vægt paa Politiets Mistanke, naar det ikke kunde skaffe Spor af Bevis.

G u s t a v P e d e r s e n syntes, at man efterhaanden kom ind paa et noget spinkelt Grundlag, idet Manden først blev beskyldt for at være Spion, og det nu var endt med, at han havde givet det tyske Paskontor nogle almindelige Oplysninger. Det havde Kosa ikke været ene om, idet f. Eks. Banker ofte gav Oplysninger om Forretningsmænd, der skulde paa Forretningsrejse til et eller andet Land, og ingen vilde dog derfor beskyldte dem for at varetage ikke-danske Interesser. Naar det ikke var bevist, at Kosa havde konspireret mod Danmark eller hindret danske Borgere i at komme ind i Tyskland, var der ingen Anledning til at nægte ham Indfødsret. Aarhus Byraad burde ikke tage sit Standpunkt efter løse Rygter og Formodninger.

Flertallets Indstilling vedtoges.

7. (J. Nr. 15³⁴—1921). Andragende fra Gartner P. A. Bock om **dansk Indfødsret**.

Anbefaledes.

8. (J. Nr. 24⁹—1921). Andragende fra Forretningsbestyrer Frands Sørensen om **Fuldmyndighedsbevilling**.

Anbefaledes.

9. (J. Nr. 24⁸—1921). Andragende fra Repræsentant H. R. Funck Jensen om **Fuldmyndighedsbevilling**.

Anbefaledes.

10. (J. Nr. 770—1921). Andragende fra Arbejdsmand

C. M. Elley om at maatte **falbyde Husflidsarbejder i Byerne.**

Udsattes.

11. (J. Nr. 12²⁴—1921). Indstilling angaaende **Tildeling af Alderdomsunderstøttelse.**

Udvalgets Flertal, Kjeld Sørensen og A. Bitsch, anbefaler, at Dyrtidshjælpen for de Alderdomsunderstøttede udenfor Alderdomshjemmet fra April Kvartal bibeholdes med 30 Kr. maanedlig for Ægtepar og 20 Kr. for enlige Personer, medens Udvalgets Mindretal, Frk. M. Thomsen, foreslaar 20 Kr. maanedlig for Ægtepar og 12 Kr. for enlige Personer.

M a r i a n e T h o m s e n havde den Opfattelse, at man nu maatte begynde at komme lidt ned med Understøttelserne lige saa vel her som andre Steder. Dyrtidstillæget havde været ydet efter 3 forskellige Skalaer. Fra 1917—Okt. 1918 var det 10 og 6 Kr., derefter i 2 Aar 20 og 12 Kr., og fra 1. Oktober 1920 til nu havde det været 30 og 20 Kr. Nu var Dyrtidstillæget til Kommunens Funktionærer nedsat i Forhold til Pristallet, og der havde ogsaa i Alderdomsudvalget været Tale om at lægge dette til Grund. Gjorde man det, vilde det vel omtrent passe med den mellemste Skala, 20 og 12 Kr. Det betød ikke saa lidt for Kommunen, idet Dyrtidstillæget udgjorde 500000 Kr., det vilde altsaa efter Talerens Forslag blive nedsat med $\frac{1}{3}$. Tilmed var Gennemsnitstaksten for den faste Understøttelse steget i Krigsaarene. Det var jo nok trist at skulle tage noget fra de gamle, men det vilde vist blive nødvendigt at gaa nedad, og Udvalget havde ogsaa været enigt om, at det engang maatte komme dertil. Der havde to Gange tidligere været Tale om Nedsættelse, men da enedes man om at udsætte det, fordi Vin-

teren stod for Døren. Nu stod Sommeren for, og det vilde da være et naturligt Tidspunkt at foretage en Nedsættelse nu. Taleren vilde altsaa foreslaa at begynde paa Nedgangen fra April Kvartal og vedtage en Takst af 20 og 12 Kr.

Kjeld Sørensen erkendte, at Udvalget havde været enigt om, at man engang maatte nedad med Understøttelserne, naar Pristallet var faldet tilstrækkeligt. Men der var andre, som ogsaa fik offentlig Understøttelse, og den var gennemgaaende større end Alderdomsunderstøttelsen. Man havde for nylig rationeret Brændsel til de Arbejdsløse, og deres Understøttelse var forhøjet saaledes, at nogle af dem kom op paa ca. 200 Kr. om Maaneden. Noget lignende var Tilfældet med de Fattigunderstøttede, medens kun ganske faa af de Alderdomsunderstøttede kom op paa 100 Kr. pr. Maaned. Taleren var for saa vidt enig med Frk. Thomsen i, at man maatte se at komme ned, men der maatte være en vis Plan deri, saaledes at man begyndte med de største Understøttelser, særlig de midlertidige. Alderdomsudvalget var tilmed allerede kommet ned, idet al Ekstrahjælp faktisk var inddraget. Taleren vilde anbefale at fortsætte med det nuværende Dyrtidstillæg et Kvartal endnu og saa foretage en samlet Overvejelse af de forskellige Understøttelser for at se, hvor der burde ske Nedsættelser.

Andr. Christensen syntes ikke, Hr. Kjeld Sørensens Udtalelser stemte med de Spareteorier, han ofte fremsatte i Byraadet; det kunde synes, som om han var blevet træt af at holde igen, naar de øvrige Udvalg ikke vilde følge ham. Ved Sammenligningen med de andre Understøttelser maatte der regnes med Børnetallet. Taleren havde haabet, at Udvalget siden sidste Møde var

enedes om et Forslag, hvorefter der blev nogen Nedgang; naar dette ikke var Tilfældet, vilde Taleren anbefale at stemme for Frk. Thomsens Forslag, idet disse Nedsættelser maatte kaldes forsvarlige i Forhold til Pristallet.

M a r t h i n P e d e r s e n anbefalede Flertallets Indstilling. Det var rigtigt, at man skulde spare, men tvivlsomt, om man skulde begynde med Understøttelserne. Det højeste, der ydedes til Ægtepar gennem Fattigvæsenet, var 18 Kr. om Ugen samt Huslejen, saa her var ikke Tale om at komme op i Nærheden af 200 Kr. pr Maaned, medmindre det gjaldt Familier med særlig mange Børn, men saa kunde de heller ikke sammenlignes med de Alderdomsunderstøttede.

. K j e l d S ø r e n s e n vilde gerne være med til at spare, men det maatte ikke gaa ud over Forvarligheden, og naar 100 Kr. pr. Maaned var Maksimum, var der ikke meget at slaa af paa. Det var derfor nødvendigt at blive staaende ved det nuværende foreløbig for dette Kvartal.

A. B i t s c h havde haabet, at hele Byraadet kunde tiltræde Flertallets Forslag, og naar Frk. Thomsen havde stillet Særforslag, var det vist, fordi hendes Gruppe havde forlangt det. Ved Budgetbehandlingen havde Borgergruppens Ordfører udtalt, at Aarhus Kommune m. H. t. Understøttelse var en smuk Nr. 1; men det var ikke Tilfældet; der var op til en Sneg Byer, hvor Understøttelserne laa højere end i Aarhus; og selv om en Del Kommuner lod de gamle halvsulte, burde Aarhus næppe efterligne disse. Taleren vilde derfor anbefale Flertallets Indstilling, ogsaa fordi de gamle ikke under Krigen havde faaet deres Understøttelser forhøjet tilstrækkeligt i Forhold til Pristallet.

M a r i a n e T h o m s e n kunde oplyse, at Alderdomsvæsenets Budget var fordoblet 4 Gange siden 1914, og det viste, at man var kommet stærkt op, selv om Antallet var blevet noget større. Angaaende Sammenligningen med andre Byer, saa var det vist kun Esbjerg og Nakskov, som gav højere Undertøttelse. Men det forbavsede Taleren, at de to Mand i Udvalget havde trukket sig tilbage fra den Nedsættelse, der faktisk længe havde været Enighed om. Hvis det kunde bidrage til at skaffe Enighed, vilde Taleren henstille, at man blev staaende ved det nuværende i April Maaned og saa vedtog Nedsættelsen fra 1. Maj.

G u s t a v P e d e r s e n indrømmede, at der muligvis kunde findes Tilfælde indenfor Fattigvæsenet, hvor Udvalget blev ført bag Lyset; det var jo ikke Eliten af Byens Borgere, man havde med at gøre; men i det store og hele kunde Understøttelserne vist siges at være passende, og Ekstrahjælpen var ogsaa blevet meget beskaaret. Det kunde ikke nægtes, at de gamle gennemgaaende havde været forfordelt m. H. t. Understøttelse, saa de ofte maatte støttes af Familien, men som Forholdet var nu med den store Arbejdsløshed, var denne Støtte udelukket. Det var derfor nødvendigt her at gaa noget lempeligt til Værks.

A n d r. C h r i s t e n s e n fandt ikke, at Hr. Kjeld Sørensens Henstilling om en almindelig Nedgang var blevet vel modtaget af de andre Udvalg, og derfor burde han nu selv gaa i Spidsen og begynde med en Nedsættelse. Kunde man opnaa Enighed ved den af Frk. Thomsen antydede Ordning, kunde Taleren nok gaa med dertil.

M a r i u s G e e r t s e n betonedede, at Fattigudvalget havde nedsat sine Understøttelser. Det kunde maaske synes haardt at foretage en Ned-

sættelse af Alderdomsunderstøttelsen, men der var ofte talt derom, og engang skulde man jo begynde. Taleren kunde ogsaa tænke sig at beholde den nuværende Ordning i April Maaned og saa foretage Nedsættelsen fra 1. Maj.

K j e l d S ø r e n s e n fastholdt Flertallets Forslag, da de nuværende Satser var fuldtud forsvarlige i Forhold til de øvrige Understøttelser.

Flertallets Indstilling vedtoges.
